

Маслак Л. П. Інноваційні технології навчання обдарованих військовослужбовців у процесі вивчення іноземної мови / Л. П. Маслак // Актуальні проблеми психології : проблеми психології обдарованості : [зб. наук. праць / за ред. С. Д. Максименко]. – Житомир : ЖДУ, 2008. – Т. 6. – Вип. 3 – С. 171–175.

УДК 378.6: 355+378.147

Л.П.Маслак

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ОБДАРОВАНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

В умовах інформаційного суспільства та розвитку нових технологій навчання перед студентами та курсантами ставиться завдання оволодіння професійно-орієнтованими комп'ютерними технологіями та вміння їх використовувати в подальшій своїй діяльності.

Зазначимо, що в Концепції розвитку військової освіти в Україні передбачається підготовка в системі військової освіти фахівців усіх рівнів та ланок військового управління з творчим мисленням, здатних пізнавати об'єктивні закони і закономірності природи і суспільства через самостійне конструювання і вирішення навчально-наукових проблем, прийняття рішень, керування особовим складом та бойовою технікою в складних навчально-бойових умовах сучасного бою [1:1].

Основною метою нашої статті є визначення ролі інноваційних технологій у роботі з обдарованими військовослужбовцями в процесі вивчення іноземної мови. Для досягнення мети сформульовано такі завдання: схарактеризувати особливості обдарованих курсантів вищого військового навчального закладу; визначити умови та методи їх навчання; обґрунтувати застосування інноваційних технологій у процесі вивчення іноземної мови.

Сучасні інноваційні, зокрема особистісно-орієнтовані педагогічні технології є тим засобом, що, на нашу думку, ефективно допомагає сформувати творчий потенціал військових фахівців, підвищити якість їх підготовки до майбутньої професійної діяльності.

В психолого-педагогічній літературі за останній час цій проблемі приділяється значна увага [2; 6]. Зокрема, окремі питання використання засобів новітніх інформаційних технологій навчання обдарованих військовослужбовців та студентів розкрито у працях відомих учених В. Ю. Бикова, Б. С. Гершунського, Р. С. Гуревича, О. М. Довгялла, К. Доулінг, М. І. Жалдака, Ю. О. Жука, Г. Кедровича, В. І. Клочка, М. П. Лапчика, І. І. Мархеля, Ж. А. Меншикової, І. В. Роберт та інших. Використання інноваційних технологій у процесі викладання та вивчення ІМ досліджували М. Варшауер, В. Є. Краснопольський, О. П. Крюкова, Є. С. Полат, П. І. Сердюков, Д. Сперлінг. Особлива увага приділяється індивідуально-орієнтованій системі навчання і розвитку особистості, яка розроблялася М. П. Гузиком, І. Є. Пассовим, І. І. Стеценком, Н. Д. Хмель.

Для організації процесу навчання обдарованих військовослужбовців необхідно знати їх характерні особливості. У наукових дослідженнях останніх років визначенню особливостей обдарованих студентів приділяється значна увага. Зокрема, вчені зазначають, що обдаровані студенти:

- 1) мають хорошу пам'ять та добре розвинуте абстрактне мислення;
- 2) проявляють високу пізнавальну активність;
- 3) ставлять високі вимоги до себе та болісно сприймають суспільну несправедливість;
- 4) наполегливі в досягненні результату у сфері, яка їх цікавить;
- 5) здатні вирішувати складні й тривалі завдання за допомогою творчого підходу;
- 6) виявляють бажання учитися й досягають значних успіхів у навчанні;
- 7) отримують задоволення від інтелектуальної праці;

- 8) здатні краще за інших займатися самостійною діяльністю завдяки численним розвиненим умінням класифікувати, характеризувати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, планувати й прогнозувати, робити висновки тощо;
- 9) володіють розвинутою фантазією, критично оцінюють навколишню дійсність та прагнуть проникнути в сутність речей і явищ;
- 10) ставлять багато запитань і зацікавлені в одержанні відповідей на них;
- 11) виявляють інтерес до читання та мають великий словниковий запас;
- 12) звертаються часто до засобів масової інформації, в більшості випадків уміють швидко визначати найбільш значущі відомості, самостійно знаходити важливі джерела інформації;
- 13) вміють розкривати взаємозв'язки між явищами і суттю, індуктивно і дедуктивно мислити та здійснювати логічні операції;
- 14) характеризуються підвищеним рівнем тривожності та емоційно незбалансовані порівняно з однолітками [7].

Формування творчої особистості військового фахівця відбувається в умовах спеціально організованого навчального процесу у вищому військовому навчальному закладі. Цьому сприяють відповідні організаційні форми занять. Важливого значення набуває переосмислення технології проведення усіх без винятку видів занять, застосування інноваційних підходів. Професійно-творча підготовка майбутніх військових фахівців стає більш реальною і цілеспрямованою за умови застосування проблемних технологій, проведення семінарів, дискусій, "мозкових штурмів", проблемно-діалектичного вивчення фундаментальних та військово-технічних дисциплін, що дозволяє курсантам і слухачам усвідомити предметні і соціальні аспекти їх майбутньої професійної діяльності, які характерні для Збройних Сил України. Проблемні технології створюють атмосферу реальної практики розв'язання конкретних військово-технічних задач, і ставлять курсантів в

реальну роль спеціалістів майбутнього посадового призначення, дозволяють їм самостійно і творчо засвоювати необхідні знання, приймати обґрунтовані рішення, уміти брати на себе відповідальність за їх виконання та наслідки [5: 18] .

Вважаємо, що навчальний процес у вищому військовому навчальному закладі повинен здійснюватись за принципом поєднання традиційних і новітніх технологій. Крім традиційних форм і методів занять широко використовуються і нетрадиційні: інтегровані і тематичні ігрові заняття, заняття-заліки, заняття-конкурси, ділові ігри, метод „мозкового штурму”, використання мультимедійних засобів навчання, особливо при вивченні іноземної мови.

Важливою тенденцією інноваційних дидактичних пошуків є поєднання різних видів надпредметної навчальної діяльності не лише в процесуальних виявах, як способи організації учіння, але і в змістовному, тобто як об'єкти засвоєння, опанування (від дослідницького учіння – до учіння досліджень, від учіння через дискусію – до учіння дискусії тощо) [4 :4 -7].

На нашу думку, найбільш ефективними складовими технологій навчання в системі вищої військової освіти є такі методи активного навчання як проблемно-пошукові, ігрове моделювання та проектування, застосування віртуальних методик, аналіз конкретних ситуацій, розв'язання ситуаційних проблем і задач, самостійна пізнавальна діяльність, спрямованість на реальне курсове і дипломне проектування.

Для досягнення бажаної мети при вивченні іноземної мови з обдарованими військовослужбовцями необхідно використовувати комунікативний підхід в поєднанні з комунікативними методами навчання. Із *словесних методів* нами пропонується використовувати сократичні (евристичні) бесіди, особливо в тих випадках, коли нова тема не складна, а в курсантів уже склалися про неї певні уявлення або усталилися життєві спостереження, які дозволяють осмислити і засвоїти знання евристичним (сократичним) шляхом.

За допомогою *відеометоду* військовослужбовцям надається повна, достовірна інформація про явища і події, які вивчаються; створюється специфічне мовне середовище, задовольняються запити, бажання та інтереси, проводяться тренувальні роботи та вправи. Цей метод дозволяє забезпечити оптимальний обсяг передачі й засвоєння наукової інформації та раціоналізувати навчальний процес і підвищити його результативність.

Вважаємо, що для більшого стимулювання та мотивації навчання обдарованих курсантів під час занять з іноземної мови необхідно застосовувати *пізнавальні дидактичні ігри* з різною військовою, країнознавчою, миротворчою та інженерно-технічною тематикою. Позитивний досвід використання навчально-рольових ігор накопичено у різноманітних ланках системи підготовки кадрів (О.Ф.Волобуєва, А.М.Воробйов, П.М.Городов, В.А.Губін, О.І.Гуськов, В.П.Давидов, В.П.Іванов, М.С.Кравчук, В.Д.Лопатка, Т.І.Олійник, О.Б.Тарнопольський, О.В.Торічний та ін). Навчально-рольова гра у колах науковців має найрізноманітніші назви: навчально-ситуативна (М.Ф.Стронін), ситуативно-імітаційна (І.В.Драгомирецький), ділова (О.Н.Краснянська), рольова гра (О.Г.Штепа, Т.І.Олійник). Студентам та курсантам має надаватися можливість здобувати знання під час їх участі у різних видах ігор за рахунок власних зусиль у процесі захоплюючого змагання в парах, міні-групах та командах.

Для створення мовного середовища необхідно застосовувати *ситуаційний метод*. Він дозволяє знаходити нестандартні рішення запропонованих ситуацій, завдяки чому курсанти досягають значних успіхів.

Успішність вивчення іноземної мови обдарованими курсантами та студентами реалізується завдяки використанню низки наступних методичних підходів до організації навчання. Зокрема, необхідно:

- 1) забезпечити наступність у змісті, методах і організаційних формах навчання іноземної мови;
- 2) задовольнити пізнавально-комунікативні інтереси курсантів, відобразити професійну сферу їх спілкування, використовуючи

- особистісно –орієнтований зміст навчання іноземної мови;
- 3) поєднувати раціонально індивідуальну і групову роботи, аудиторну і позааудиторну, що створює оптимальні умови для становлення курсантів як суб'єктів самостійної діяльності з іноземної мови;
  - 4) сприяти розвитку самостійності і формуванню умінь самостійно працювати над розв'язанням навчальних завдань;
  - 5) враховувати індивідуально-психологічні особливості студентів;
  - 6) забезпечувати можливості самостійного регулювання студентом темпів і обсягу матеріалу, що вивчається, залежно від його індивідуальних можливостей сприймання, пам'яті;
  - 7) створювати сприятливу психологічну обстановку для діяльності курсанта;
  - 8) актуалізувати минулий мовний досвід з іноземної мови, підвищувати рівень їхньої мотивації через моделювання ситуації успіху, отримування оперативної інформації як про рівень знань, так і навчальні труднощі.

Психолого-педагогічні умовами ефективною організації групової навчальної діяльності було визначені і охарактеризовані такі:

- 1) поєднання групового навчання з фронтальним та індивідуальним;
- 2) дотримання чіткої структури занять;
- 3) застосування різних видів групової діяльності;
- 4) взаємна відповідальність і звітність в групах;
- 5) забезпечення особистісної взаємодії в малих групах;
- 6) управління і корекція діяльності малих груп викладачем [3].

Загальними пріоритетними напрямками розвитку таких технологій, що сприяють формуванню творчої особистості військового фахівця, мають бути:

- 1) створення педагогічних умов для творчості;
- 2) звільнення курсантів від надмірної регламентації дій, шаблонів;
- 3) запровадження системи самостійного оволодіння знаннями, особистісно-орієнтованого навчання;

- 4) розробка навчальних завдань на достатньому рівні складності;
- 5) збільшення питомої ваги занять з розвитку аналітико-прогностичного мислення; застосування ігрового, ситуативного та віртуального моделювання; поширення комунікативно-діалогічних видів та форм організації навчального процесу;
- б) всебічне інформаційне, комп'ютерне, матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення підготовки фахівців [5 : 16-17].

Отже, нами було проаналізовано роль інноваційних технологій у процесі навчання іноземної мови обдарованих військовослужбовців, схарактеризовано особливості обдарованих курсантів вищих військових навчальних закладів та визначено умови формування творчої особистості майбутнього військового фахівця. Нами запропоновано методи навчання та підходи до його організації обдарованих військовослужбовців та визначено важливість розвитку технологій що сприяють формуванню творчої особистості майбутнього військового фахівця.

Список літератури :

1. Безносок О.О. Інноваційні технології у підготовці військового фахівця.//http://www.conference.mdpu.org.ua/conf_all/confer/2001/newtech/1/beznosuk.htm
2. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – М.: Педагогика, 1989. – 190 с. Педагогічні технології. Навчальний посібник для вузів // Укр. держ. пед. університет ім. М. Драгоманова; Падалка О.С. (ред.) та ін. К.: Українська енциклопедія, 1995. – 253 с.
3. Герасимчук І.В. Психолого-педагогічні умови організації групової діяльності курсантів у навчанні іноземної мови: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. – Хмельницький , 2004. – 18с.
4. Зязюн І.А. Сучасні дидактичні моделі і логіка учіння // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр. – Київ - Вінниця, 2000. – С.4-7.

5. Нещадим М.І. Сучасні педагогічні технології і формування військового фахівця як творчої особистості // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр. – Київ - Вінниця, 2000. – С.16-20.
6. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
7. Сім'я та обдарована дитина.
http://ktsosvita.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=190&Itemid=67

Маслак Л.П. Інноваційні технології навчання обдарованих військовослужбовців у процесі вивчення іноземної мови .

У статті автор розглядає проблему використання інноваційних технологій навчання обдарованих військовослужбовців у процесі вивчення іноземної мови, характеризує обдарованих курсантів, пропонує методи і підходи до організації навчання та визначає умови формування творчої особистості майбутнього військового фахівця у вищому військовому навчальному закладі.

Маслак Л.П. Инновационные технологии обучения одарённых военнослужащих в процессе изучения иностранного языка.

В статье автор рассматривает проблему использования инновационных технологий обучения одарённых военнослужащих в процессе изучения иностранного языка, характеризует одарённых курсантов, предлагает методы и подходы организации обучения а также определяет условия формирования творческой личности будущего военного специалиста высшего военного учебного заведения.

Maslak L.P. Innovation Technologies of Teaching Talented Military in the Process of Learning Foreign Language.

The author of the article deals with the problem of using innovation technologies of teaching talented military in the process of learning foreign language and characterizes talented cadets. She also suggests the methods and approaches of organization the process of teaching and defines the conditions of future military specialist and creative personality formation at higher military educational establishment.